

ХУЛОСАИ РОҲБАРИ ИЛМИЙ

**оид ба диссертасияи Исматов Сулаймон Бобомуродович дар мавзуи
“Методҳои инноватсионии таълими алифбои ниёгон дар асоси муносабати
босалоҳият ба таълим” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои
педагогика аз рӯи ихтисоси 13.00.02 Назария ва методикаи таълим ва
тарбия (илмҳои педагогика)**

Низоми маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳамон рӯзҳои аввали ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати дохилии Ҳукумати Тоҷикистон эътироф гардида, давра ба давра ислоҳоти қобили назар сурат мегирад. Яке аз ҷанбаҳои муҳимми ин соҳа дар замони муосир ҷорӣ кардани методҳои инноватсионии таълим маҳсуб мейбад, ки ба рушди салоҳиятҳои умумӣ ва фанни хонандагон равона гардидааст.

Дар шароити татбики муносабати босалоҳият ба таълим ва умуман, барои баланд бардоштани сифати таҳсилот, яке аз масъалаҳои муҳим сатҳи касбияти омӯзгор аст, зеро маҳз омӯзгор дар ҷараёни таълим нақши калидӣ дошту дорад. Гузашта аз ин, дар замони муосир масъулияти омӯзгор бамаротиб бештар гардида, комёб шудан ба ҳадафҳои таълим ба дӯши ў гузашта мешавад.

Табиист, ки омӯзгор барои рушди сатҳи касбияти худ ба дастгирии ҳамаҷонибаи методӣ ва дастрасӣ ба технологияҳои муассири таълим ниёз дорад. Ин масъала ба ҳамаи фанҳои мактабӣ тааллук дорад. Фанни Алифбо ва матни ниёгон, ки зодаи даврони истиқлолият аст, аз ин ҷиҳат аз ҳама бештар муҳтоҷи таҷдиди назар ба методикаи таълим аст, зеро ин фан дар ҳамин шаклу тарз танҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таълим дода мешавад ва таҳияи методҳои муассисири таълим низ танҳо ба таҷрибаи мутахассисони дохилӣ метавонад такя кунад. Аз ин рӯ, интиҳоби мавзуи мавриди назар аз ҷониби унвонҷӯ Исматов Сулаймон қобили дастгирии ҳамаҷониба аст.

Бо такя ба дониши назариявӣ оид ба масъалаҳои умумии методикаи таълими забон ва таҷрибаи шаҳсӣ дар ин самт муҳаққик дар баробари таҳлили вазъи кунунии ҷараёни таълими ин фан дар муассисаҳои таҳсилоти умумии кишвар таҳияи методҳои муназзам ва муассири таълим, аз ҷумла муайян намудани методҳои илмӣ ва ягонаи омӯзиши ҳарфу овозҳо ва қоидаҳои имло, ҳамчунин роҳҳои рушди салоҳиятҳоро бо истифода аз маводи аёнӣ ва ҷорӣ кардани дарсҳо дар заминаи муносабати босалоҳият ба таълим ҳадафи асосии кори таҳқиқотӣ қарор додааст.

Муҳимтарин дастовардҳои кори таҳқиқотии Исматов Сулаймонро ба тариқи зайл қайд кардан мумкин аст:

1. Таърихи эҳёи таълими хатти ниёгон аз охири солҳои панҷоҳуми қарни гузашта то замони муосир пурра таҳлил гардида, нақши муаллифони аввалин китобҳои дарсӣ ва ҷанбаҳои мусбату манғии онҳо муайян гардидаанд;
2. Мавқеи фанни алифбои ниёгон ва матн дар нақшай таълими муассисаҳои таҳсилоти умумӣ муайян гардида, тағйирёбии нақшашои таълим оид ба омӯзиши ин фан дар даврони истиқлолият асоснок шудаанд ва сабабҳову пайомадҳои он таҳлил ёфтаанд;

3. Барои аввалин бор методҳои таълими фанни Алифбо ва матни ниёгон ба тарзи мунаzzаму мукаммал аз нуқтаи назари илмӣ ва дар заминай истифодаи роҳҳои инноватсионии таълим (усулҳои фаъоли таълим ва муносибати босалоҳият ба таълим) таҳия гардидаанд;

4. Дар қоидаҳои имлои алифбои ниёгон хусусиятҳо ва табииати овозии забони тоҷикӣ ба эътибор гирифта шуда, тибқи он қоидаҳои имлои исмҳои хос ва калимаҳои иқтибосии аврупой таҳия ва пешниҳод гардидаанд;

5. Барои баланд бардоштани сатҳи қасбияти омӯзгорон ва рушди салоҳиятҳои хонандагон маводи аёни вобаста ба ҳар сатҳи омӯзиш (ибтидой, миёна ва пешрафта) таҳия гардида, намунаи дарси ба рушди салоҳиятҳо равонашуда пешниҳод шудааст;

6. Вобаста ба хусусиятҳои фанни номбурда ва моҳияти сиёсиву фарҳангии он масъалаи гузариш ба алифбои ниёгон низ ба миён гузошта шуда, сиёсати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ин самт бо далелҳои радиопазир ҷонидорӣ гардидааст.

Таҳкиқот кори анҷомёфта буда, дар баробари аҳаммияти назариявӣ дорои ҷанбаҳои амалии беҳтар соҳтани ҷараёни таълим мебошад. Натиҷаҳои он аз ҷониби муҳаққиқону мутахассисон, омӯзгорон ва алоқамандони ин соҳа дар таҳкиқоти минбаъдаи бунёдӣ ва амалияи таълим қобили истифода аст. Диссертатсия дар доираи талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардида, баъди баррасӣ ва ташхиси мутахассони соҳавӣ барои дифӯ пешниҳод шуда метавонад.

Роҳбари илмӣ:

Байзаев Азим,

номзади илми филология,

сармутахссиси Академияи таҳсилоти Тоҷикистон

Имзои А. Байзаевро тасдиқ мекунам:

Сайдова М.